

Prikaz knjige: Pedagoška psihologija
Autorke: Marina Arsenović-Pavlović,
Slobodanka Antić, Zorana Jolić-Marjanović

Marina RADIĆ ŠESTIĆ*

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

Arsenović-Pavlović, M., Antić, S., & Jolić-Marjanović, Z. (2107). *Pedagoška psihologija*. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.

Uvod

Knjiga „Pedagoška psihologija” je delo dr Marine Arsenović-Pavlović (Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, u penziji), dr Slobodanke Antić (Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju) i dr Zorane Jolić-Marjanović (Univerzitet u Beogradu – Filozofski fakultet, odeljenje za Psihologiju). Knjiga je univerzitetski udžbenik sa priručnikom za vežbe čiji je izdavač Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju – Izdavački centar (ICF). Godina izdavanja udžbenika je 2017. Udžbenik je napisan na 598 strana, u sedam poglavlja, sa 25 priloga, zadacima za vežbanje, rečnikom, literaturom i indeksom pojmova.

Struktura udžbenika se sastoji od sledećih poglavlja: Predmet i metode Pedagoške psihologije i uticaj različitih škola na obrazovne sisteme; Učenje; Psihologija onoga ko uči; Psihologija nastavnika; Obrazovna delatnost u realnom društvenom kontekstu; Evaluacija obrazovnog sistema; Krizna pedagogija i promene u obrazovnom sistemu; Prilozi; Literatura i Indeks imena.

* Marina Radić Šestić, marinaradicsestic@gmail.com

Predgovor

Predgovor je veoma značajan deo udžbenika jer, kako kaže Ženet (Genette, 1995), funkcija predgovora je da „osigura ispravno čitanje teksta”, da čitača upozna sa vizijom i okvirima od kojih polaze autori.

U predgovoru, autorke udžbenika „Pedagoška psihologija” definišu oblast *nove* (krizne) pedagoške psihologije tako što dekonstruišu oficijalnu psihologiju, defektologiju, pedagogiju. Dekonstrucija nema za cilj da rastavlja, razgrađuje, razlaže ili ruši, već nasuprot, ona predstavlja sistem analize i kritike koja otkriva razlike između strukture, kvaliteta i osnove značenja subjekata pedagoške psihologije.

Nova krizna pedagogija razmatra odnos odrasli–dete (učitelj–učenik) kao interakciju i komunikaciju u kojoj najbolje rezultate u radu sa decom daju partnerski i recipročni odnosi. Krajnosti kao što su pedocentrizam ili adultocentrizam u obrazovanju treba izbegavati. Sledeći problem koji autorke navode je kurikulocentričnost našeg obrazovnog sistema koji u centar obrazovanja stavlja nastavne programe i planove, dok se znanja o detetu, oblici učenja i podučavanja marginalizuju.

Neophodna reforma obrazovanja podrazumeva velika materijalna i finansijska ulaganja u obrazovanje budućih nastavnika, a posebno defektologa, modernizovanje nastavnih programa, metodike nastave osavremeniti znanjima o detetu i njegovim potrebama, o ulozi žene u vaspitanju, obrazovanju i rehabilitaciji osoba sa ometenošću, poboljšati kvalitet udžbenika i radne uslove za nastavnike i studente, smanjiti broj studenata u grupama za vežbe, uložiti finansijska sredstva u baze u kojima studenti stiču praktična iskustva.

Poglavlja

Prvo poglavlje se bavi definisanjem predmeta i metoda Pedagoške psihologije i uticajem različitih škola i pravaca na obrazovne sisteme. Veoma je obimno (117 strana) i razmatra moralnu odgovornost u sticanju i konstruisanju znanja, etičnost istraživanja osetljivih grupa, istraživanje u Pedagoškoj psihologiji (eksperimentalno, akciono, tehnike istraživanja, testovi, sociometrija itd.).

Učenje je tema drugog poglavlja (73 strana). Nakon definisanja procesa učenja, problema odnosa učenja i urođenih faktora, osnovnih i prelaznih oblika učenja, verbalnog učenje, planiranog ili vođenog učenja, učenja lavi-rinta i motornih radnji, autorke se bave oblicima socijalnog učenja i oblicima učenja značajnih za decu i odrasle koji imaju neku vrstu ometenosti.

Psihologija onoga ko uči je obrađena u trećem poglavlju (110 strana) kroz teme koje se odnose na inteligenciju, gotovost deteta za polazak u školu, problematičnu decu za nastavnike i pložaj dece i mladih u Srbiji. Autorke su posebnu pažnju obratile na psihologiju dece ometene u razvoju (decu iz osetljivih društvenih grupa, zlostavljanu i zanemarenu decu, decu sa govornim smetnjama, decu sa specifičnim smetnjama u učenju, hiper i hipoaktivnu decu, bolesnu i bolešljivu...).

Psihologija nastavnika je tema četvrtog poglavlja (27 strana) koja polazi od reforme samih nastavnika: staviti dete u centar obrazovnog sistema i nauke o obrazovanju, socijalizacije nastavnika. Razmatrani su nazivi za nastavničku profesiju, koncepcije o ulozi nastavnika, kompetencije budućih nastavnika, nove uloge defektologa u procesu transformacije specijalnih škola i preopterećenost nastavnika i “burn out”.

Peto poglavlje se bavi obrazovnom delatnošću u realnom društvenom kontekstu na 65 strana. Polazi od strukture obrazovne delatnosti, deteta koje je centar izučavanja i obrazovnog sistema, ciljeva obrazovanja, psihološkog zlostavljanja u institucijama, feminizacije obrazovnog sistema, a završava pitanjem da li je moguća najveća promena u školi: inkluzija svakog pojedinačnog deteta?

Sledeći izazovi koji su definisani u šestom poglavlju (45 strana) odnose se na evaluaciju obrazovnog sistema. Izazovi se ogledaju u sistematskom praćenju kvaliteta i pravednosti obrazovanja, društvenim nejednakostima, opterećenosti učenika školom, izostajanju učenika iz nastave, osipanju učenika i problemima merenja znanja učenika.

Sedmo poglavlje predstavlja kulminaciju u vidu krizne pedagogije i mogućih promena u obrazovnom sistemu (19 strana).

Na kraju udžbenika dati su veoma korisni prilozi.

Umesto zaključka

Tematska struktura udžbenika „Pedagoška psihologija” je veoma široka – pokreće obilje problema i pitanja, delom standardnih za pedagošku psihologiju, ali i mnogo novih, pretežno multidisciplinarnih, teorijskih i stručno-aplikativnih.

Bez obzira na obim i tematsku širinu, sadržaj je veoma podsticajan, kako za studente dodiplomske i postdiplomske nastave, tako i za praktičare angažovane na projektima, seminarima, radionicama... To je udžbenik koji svojim sadržajem odslikava aktuelno stanje i perspektive u teoriji i praksi pedagoškog rada u inkluzivnoj školi... Obrađuje brojne teme koje se odnose na žene, decu, različite stručnjake, starije osobe i osobe sa različitim vrstama ometenosti, tzv. marginalne grupe.

Tokom celog udžbenika autorke podstiču na kritičko preispitivanje onih koji ga koriste, na sagledavanje različitih viđenja problema u pedagogiji, psihologiji, defektologiji, pedagoškoj psihologiji, društvu i visokom obrazovanju kadrova koji će moći menjati stanje na terenu stečenim znanjem na studijama. Nijednog čitaoca neće ostaviti ravnodušnim, jer podstiče na razmišljanje i razmatranje različitih tema.

Literatura

Genette, G. (1997). *Paratexts: Thresholds of Interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press.